

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

درس پنجم

قدرت پرواز

تنها مالک و رب و مدبر جهان خداست

تمام موجودات تحت اراده و تدبیر او
هستند

تعریف اختیار

- توانایی انجام یا ترک یک کار
- حقیقتی وجدانی: بدیهی و آشکار
- در سخن انکارپذیر و در عمل انکارناپذیر

افعال غیرارادی: گردش خون، لرزش دست بر اثر بیماری
افعال اختیاری: قدم زدن، غذا خوردن

ابیات مثنوی معنوی در این درس هفمه
اشاره به عقیده ی جبرگرایی دارند، جز
بیت آخر که نشانه ی اختیار است.

امور غیرارادی:
-دستگاه‌های بدن
-قوانین حاکم بر طبیعت

اختیار محدود ما، مبنای تصمیم‌گیری‌های ما و
تعیین‌کننده‌ی سرنوشت ماست.

شواهد وجود اختیار

۱. تفکر و تصمیم: تأمل و درنگ، سنجیدن جوانب کار، تردید و بررسی.
- بیت: اینکه فردا این کنم یا آن کنم \ خود دلیل اختیار است ای صنم

۲. احساس رضایت یا پشیمانی: رضایت و خرسندی به خاطر موفقیت، ندامت و پشیمانی، تأسف و شرمندگی.
- بیت: گر نبودی اختیار این شرم چیست \ این دریغ و خجالت و آزرم چیست

۳. مسوولیت پذیری: پذیرفتن آثار و عواقب عمل، جبران و اصلاح کار، عهد و پیمان بستن، مجازات و تنبیه برای نقض پیمان، تشویق و پاداش برای وفای به عهد.
- بیت: هیچ گویی سنگ را فردا بیا \ ورنیایی من دهم بد را سزا؟

نتیجه: خداوند با قوه ی اختیار (سرمایه ی رشد) انسان را راهنمایی (هدایت تشریحی) کرده و او را مختار گذاشته است.

بررسی آیات

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ:

-فلسفه ی نبوت نشان دادن راه به انسان است.
-انسان خودش مسوول سرنوشت(سعادت و شقاوت)خویش است.

قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرٌ مِنْ رَبِّكُمْ:

-وجود اختیار در قبول یا رد دلایل روشن الهی.
-بصیرت و استفاده از اختیار منجر به سعادت و غفلت منجر به شقاوت می شود.

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيكُمْ:

-علت گرفتاری به عقوبت الهی، اعمال اختیاری انسان است.
-براساس دادگاه عدل الهی و تجسم اعمال در قیامت امکان ظلم وجود ندارد.

قانونمندی جهان، زمینه ساز شکوفایی اختیار

با استفاده از قدرت اختیار و اعتماد به
قوانین حاکم بر جهان هستی، می توانیم
به قله های کمال برسیم.

آیا مشیت الهی و قوانین حاکم بر طبیعت مانع اراده ی انسان نیست؟

- لغوی: به معنای اندازه و اندازه گیری
- اصطلاحی: تقدیر به معنای تمام **ویژگی ها**، خواص، حالت ها، اندازه (طول، عرض، ارتفاع)، حدود موقعیت زمانی و مکانی، نقشه کشی، مهندسی، برنامه ریزی، طراحی، که از **علم** خدا سرچشمه می گیرد.

تعریف
قدر

- لغوی: انجام دادن، پایان دادن، حکم کردن، حتمیت بخشیدن
- اصطلاحی: مخلوقات جهان با **حکم و فرمان** و اراده الهی به مرحله ی اجرا و پیاده شدن می رسند.

تعریف
قضا

اعتقاد به قضا و قدر

- مبنای کار و فعالیت اختیاری انسان است.
- با شناخت ویژگی های پدیده ها به آنها اعتماد می کند
و برای استفاده از طبیعت ابزار و وسیله می سازد.

اصلاح یک پندار

پندار و نظریه نادرست درباره ی قضاوقدراین است که انسان هیچ اختیاری از خود ندارد و خداوند سرنوشت او را از قبل مشخص کرده و قابل تغییر نیست.

پیامد این نظریه: تحرک و فعالیت را از انسان می گیرد و از او موجودی ناامید و دلواپس می سازد.

برداشت نابجای فردی که به حضرت علی(ع)اعتراض می کند:اعتقاد به جبرگرایی است

نظریه درست این است:هر پدیده ای قضا و قدر مخصوص خود را دارد.

دیوار ۱: -قدر:کج بودن،سستی و متزلزل بودن
-قضا:فروریختن

دیوار ۲: -قدر:محکم و استوار بودن
-قضا:استقامت و فرونریختن

نکته:

اختیار به ما کمک می کند
تقدیراتی که به نفع ماست
انتخاب کنیم و از حوادث در
امان باشیم.

اختیار یک
تقدیر الهی
است.

چون یک ویژگی محسوب می شود+ذاتی
است+انسان نمی تواند از آن فرار کند.
مثل آب که ویژگی سیال بودن و سیراب کنندگی
ذاتی اوست.

رابطه ی اختیار انسان و اراده ی خدا:

طولی:

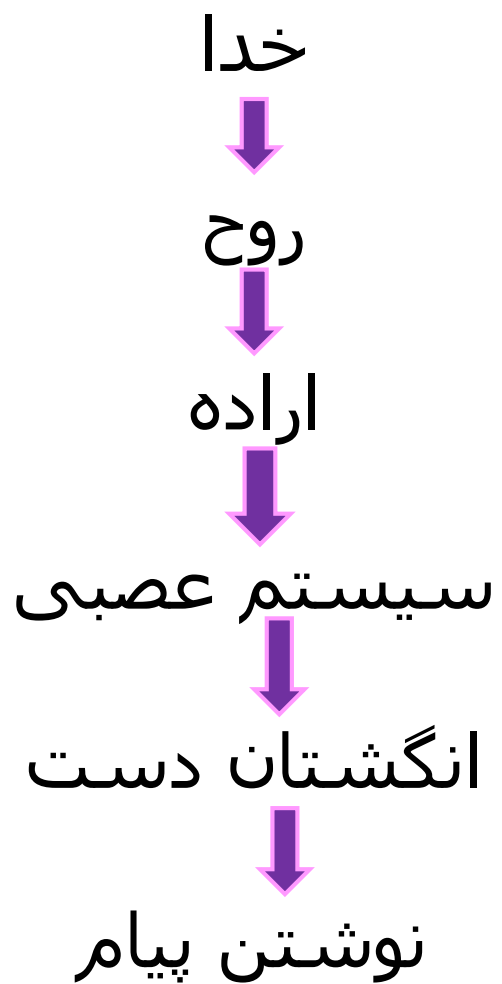
چندعامل به صورت واسطه و با اولویت بندی در یکدیگر اثر می کنند و یک پدیده را به وجود می آورند.
مثال: نوشتن پیام

علل به وجود آورنده ی یک پدیده

عرضی:

چندعامل به صورت **مستقل** با همکاری یکدیگر و **مشارکت** یک مجموعه را به وجود می آورند.
مثال: رویش گیاه: بذر، نور، خاک، آب، باغبان

علل طولی

نوشتن
پیام

نتیجه

اختیار انسان در **طول** اراده ی خداست.

یعنی انسان با استفاده از قدرت اراده ای که خدا به او بخشیده، کارهایش را خودش انجام می دهد و تا خودش اقدام نکند کاری صورت نمی گیرد.